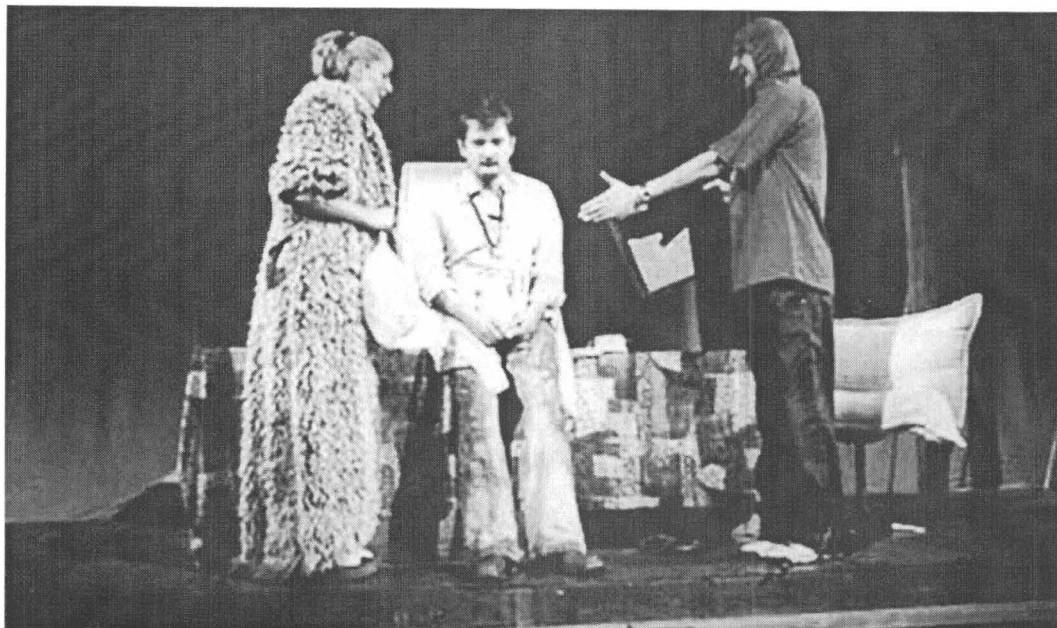

MIRCEA MORARIU

O tragedie americană

Numele lui Sam Shepard nu-i e străin spectatorului român cultivat, care a avut ocazia să-l cunoască în diversele sale ipostaze artistice. Shepard e un binecunoscut dramaturg – piese precum *Nebuni din dragoste* sau *Copilul îngropat* s-au jucat pe scenele românești cu un succes notabil –, un remarcabil scenarist de film (să reamintim că el este autorul scenariului celebrului *Zabriskie Point*, un film antologic al lui Antonioni), un foarte bun actor și regizor de teatru și film (probabil l-ați văzut în *Nebuni din dragoste* alături de Kim Basinger), format în ateliere experimentale reductibile, precum *La Mamma*, *Café Cino*, *Open Theatre* sau *American Place Theatre*.

Piesa *Blestemul muritorilor de foame* a avut premiera absolută la *Magic Theatre* din San Francisco în iunie 1978, indiciu deloc nerelevant pentru valoarea textului jucat întâia oară în România la Teatrul de Stat din Arad, în traducerea și regia lui Alexandru Berceanu. Partitura explorează una dintre constantele tematice ale marii literaturi dramatice americane – familia. *Blestemul muritorilor de foame* se află astfel într-o vecinătate mai mult decât onorabilă, precum cea a romanelor lui Steinbeck, Faulkner sau Thomas Wolfe, ori a pieselor lui Eugene O'Neill, Tennessee Williams, Arthur Miller sau Edward Albee. În bună măsură, textul e îndatorat modelului cunoscut sub numele de *mood play* care a transplatat pe teritoriul american felul de a scrie al lui Cehov, adaptându-l unor realități sociale și psihologice specifice și adăugându-i o rafinată componentă psihanalitică, încă și mai accentuată în cazul textelor lui Shepard. În această piesă, dramaturgul sfidează unele convenții ale societății americane conservatoare. El pune la îndoială unitatea de granit a cuplului soț-soție, măcinată de sărăcia lucie, cuplu condamnat să trăiască de azi pe mâine în așteptarea unei iluzorii bunăstări viitoare asumată nu împreună, ci pe cont propriu. Cei patru membri ai familiei americane adusă în prim plan de Shepard se înscriu în categoria dezmoșteniților sortiți. Un tată alcoolic și bolnav a cărui nepricepere a dus la faliment mica afacere a familiei, o mamă care spre a scăpa de sărăcie e gata să vândă fără știința soțului pământul care încă credea că ar mai aparține familiei, o fiică labilă psihic și un fiu dedat drogurilor constituie patruleterul uman fundamental în jurul căruia se concentrează acțiunea piesei. Interpreții spectacolului arădean – Ovidiu Ghiniță, Adriana Ghiniță, Carmen Vlaga și Florin Covalciuc, cărora li s-au încredințat cele patru roluri – s-au străduit să-și portretizeze cât mai convingător personajele. Rolul lui Alexandru Berceanu era să-i coordoneze, să le coaguleze jocul, să instituie relații. Din păcate, acest „rol” e „jucat” deficitar de către regizor, așa încât spectacolul nu are tensiune, nu comunică și, pe cale de consecință, nu convinge. Nici concepția mai mult decât interesantă pe care o asigură rolului său Zoltan Lovas, nici evoluțiile, altminteri onorabile, ale actorilor Bogdan Costea, Doru Nica și Călin Stanciu nu îndreaptă prea mult lucrurile, așa încât montarea nu prinde cheag. Că tânărul Alexandru Berceanu nu a izbutit să descopere elementul integrator o dovedește încă și mai percutant partea a doua a spectacolului, în care peste miezul până atunci realist al povestirii se suprapune o suprastructură poetico-fantastică, o trimitere către lumea de dincolo, a imprecisului și negurosului. E aici, de altfel, un specific al scrisului lui Sam Shepard căruia, în pofida ajutorului considerabil primit de regizor din partea scenografei debutante Dorothea Lordănescu, totodată compozitoarea unei muzici de scenă mai discretă în

prima parte, mai semnificativă și enigmatică în cea de-a doua, Alexandru Berceanu nu-i găsește cheia pentru o transpunere scenică adecvată. Atmosfera de stranietate neliniștitoare ce emană din text e debil concretizată și creează din pricina nesiguranței cu care e conturată în spectacol nedumeriri în rândul spectatorilor cărora montarea li se pare ciudată, rece și nimic mai mult.

Teatrul de Stat din Arad – Blestemul muritorilor de foame de Sam Shepard. Traducerea, regia artistică și light design: Alexandru Berceanu. Scenografia și muzica: Dorothea Iordănescu. Cu: Florin Covalciuc, Adriana Ghiniță, Carmen Vlaga, Zoltan Lovas, Ovidiu Ghiniță, Bogdan Costea, Doru Nica, Călin Stanciu. Data reprezentației: 15 februarie 2004.

